

Muriel
Barbery
**Una rosa
sola**

Traducció de
Marta Marfany Simó

MURIEL BARBERY

Una rosa sola

Traducció de Marta Marfany

Edicions 62

Barcelona

Títol original: *Une rose seule*

© Actes Sud, 2020

El paper utilitzat per a la impressió d'aquest llibre té la qualificació de paper ecològic i procedeix de boscos gestionats de manera sostenible.

Qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra requereix l'autorització escrita de l'editor; la llei preveu sancions per als infractors.

Si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment de l'obra, podeu sol·licitar permís al Centro Español de Derechos Reprográficos, a través del portal www.conlicencia.com

o bé trucant als telèfons 91 702 19 70 / 93 272 04 47.

Tots els drets reservats.

Primera edició: març del 2020

© de la traducció: Marta Marfany Simó, 2021

© d'aquesta edició: Edicions 62, s. a.
Diagonal, 662-664. 08034 Barcelona
info@grup62.com
www.edicions62.cat

Fotocomposició: Realització Planeta

DIPÒSIT LEGAL: B. I. 756-2021

ISBN: 978-84-322-3786-7

Diuen que a l'antiga Xina, sota la dinastia dels Song del nord, hi havia un príncep que feia cultivar cada any una feixa de mil peònies, i que, a finals d'estiu, la brisa n'onejava les corol·les. Durant sis dies, assegut a terra al pavelló de fusta on anava sempre a contemplar la lluna, prenent de tant en tant una tassa de te fluix, el príncep observava aquelles que anomenava les seves filles. A l'alba i a la posta del sol es passejava per la feixa.

En despuntar el setè dia, ordenava la massacre.

Els servents feien jeure les belleses assassinades, amb la tija trencada, el cap tombat mirant a l'est, fins que al camp només hi quedava una sola flor, que oferia els pètals a les primeres pluges del monsó. Llavors, els cinc dies següents, el príncep es quedava allà bevent vi negre. Tota la seva vida cabia en aquelles dotze rotacions del sol: al llarg de l'any no pensava en res més i, quan havien passat, es volia morir. Però les hores que dedicava a triar l'escollida i el goig d'aquella conversa muda tots dos sols contenien tantes vides en una de sola que els mesos de dol no eren per a ell cap sacrifici.

Que què sentia contemplant la supervivent? Una tris-

tesa en forma de gemma brillant amb fragments barrejats d'una felicitat tan pura, tan intensa, que el cor li fallava.

UNA FEIXA DE MIL PEÒNIES

Quan la Rose es va despertar, mirant al seu voltant sense entendre on era, va veure una peònia vermella amb els pètals arrufats. Alguna cosa va entrar dins seu a través d'una olor de recança o de felicitat perduda. Normalment, aquests moviments interiors esgarrapen el cor i després s'esvaneixen com un somni, però, de vegades, el temps transformat dona a l'ànima una transparència nova. Això era el que experimentava la Rose aquell matí davant de la peònia que, en un gerro exquisit, destapava els seus estams daurats. Durant un instant, li va semblar que podria estar-se per sempre en aquella habitació buida, contemplant la flor, sentint la seva pròpia existència com no l'havia sentida mai abans. Va observar els tatamis, les parets de paper, la finestra oberta que donava al brancam sota el sol, la peònia rebregada; finalment, es va observar ella mateixa com una desconeguda amb qui hagués topat el dia abans.

La nit li va anar venint per salves —l'aeroport, el llarg trajecte nocturn, l'arribada, el jardí il·luminat amb fanal·lets, la dona en quimono agenollada en el terra alçat. A l'esquerra de la porta corredissa per on havia entrat,

unes branques de magnòlia d'estiu, brotant d'un gerro de contorns foscos, atrapaven la llum a dolls. Era com si una pluja brillant caigués damunt les flors, les ombres a les parets brillaven, tot al voltant hi havia una foscor estranya, tremolosa. La Rose hi distingia parets arenoses, pedres planes obrint-se camí fins al sostre alt, esperits secrets; tota una vida de penombra solcada de sospirs.

La japonesa l'havia acompanyada a la seva habitació. A la sala adjacent, d'un gran cossi de fusta llisa s'enfilava el vapor d'un bany. La Rose s'havia submergit en l'aigua cremant, colpida per la nuesa d'aquella cripta humida i silenciosa, per la seva decoració boscosa, per les seves línies pures. En sortir del bany s'havia posat un quimono de cotó lleuger talment entrés en un santuari. I s'havia ficat entre els llençols amb una sensació de fervor inexplicable. I llavors tot havia passat.

Van trucar discretament i la porta es va obrir fent un xiulet. La dona del dia abans va entrar i, a passets precisos, va deixar una safata davant la finestra. Va dir unes paraules, va recular desplaçant-se a poc a poc, es va agenollar, es va inclinar, va tancar la porta. Al moment de desaparèixer, la Rose va veure-li bategar les parpelles abaixades i la va colpir la bellesa del seu quimono marró, amb una faixa de seda brodada de peònies roses. El record de la veu cristal·lina de la dona, amb el final de les frases escapçat, va dringar en l'ambient amb una tonalitat de gong.

La Rose va inspeccionar els aliments desconeguts, la tetera, el bol d'arròs; cada gest que feia li semblava una profanació. A través del marc nu de la finestra, amb vidre i pa-

ravent de paper, hi veia, tremoloses i cisellades, les fulles d'un auró, i més enllà la panoràmica s'ampliava. Hi havia un riu amb els marges plens de males herbes i, a banda i banda d'un llit pedregós, camins de sorra i més aurons barrejats amb cirerers. Enmig del gual, entre l'onatge mandrós, hi havia plantat un agró gris. Per sobre l'escena hi passaven núvols de bon temps. La força de l'aigua que corria la va impressionar. On soc?, va pensar, i, tot i saber que aquella ciutat era Kyoto, la resposta s'esquitllava com una ombra.

Van tornar a trucar. Sí?, va dir, i la porta es va obrir. El cinturó de peònies va tornar a aparèixer; aquesta vegada, la dona agenollada li va dir «Rose san get ready?» assenyalant la porta del bany. La Rose va assentir. Què hi foto, aquí?, es va preguntar, i, tot i saber que havia anat allà per conèixer el testament del seu pare, la resposta continuava esquitllant-se. En la gran capella nua del bany, al costat del mirall, una peònia blanca amb els pètals tot just sucats en tinta carmesina s'eixugava a l'aire com una pintura fresca. La llum matinal vessava per una obertura quadriculada de bambú projectant lluernes a les parets i, per un instant, inundada per tot de reflexos com de vitrall, li va semblar que era en una catedral. Es va vestir, va sortir al passadís, va tirar cap a la dreta, va tornar enrere en arribar a una porta tancada, va seguir meandres de trespol i de paper. Va girar una cantonada i els envans es van tornar de fusta fosca, s'hi distingien panells corredissos, i, en girar una altra cantonada, va anar a parar en una gran cambra amb un auró al mig. Les arrels de l'arbre s'enfonsaven en una molsa amb plecs de vellut; acariciant el tronc, una falguera vorejava un llanternó de pedra; tot al voltant

corria una galeria vidriada oberta al cel. Per entre trossos de món fragmentat, la Rose veia el terra de fusta, els seients baixos, les taules lacades i, a la dreta, en un gran gerro d'argila, un adorn de branques plenes de fulles desconegudes, vibrants i lleugeres com fades; però l'arbre esbotzava l'espai amb una ferida on les percepcions se li difuminaven i la Rose notava que l'estirava cap a ell, que li imantava la respiració, que convertiria el seu cos en un arbrissó amb branques remorejants. Al cap d'un moment, va poder trencar l'encanteri, es va dirigir cap a l'altre costat del jardí interior, on hi havia uns grans finestrals que donaven al riu, i en va obrir un, que va lliscar sense fer soroll entre les guies de fusta. Al llarg dels marges de cirerers, hi passaven, com batecs fluids de l'espai-temps, corredors matinals, i Rose hauria volgut fondre's en aquella cursa sense passat ni futur, sense lligams ni història; hauria volgut ser només un punt en moviment immers en el corrent d'estacions i muntanyes que travessa les ciutats fins als oceans. Va mirar més enllà. La casa del seu pare estava construïda una mica elevada, per sobre d'un camí de sorra que es distingia entre les branques dels arbres. A l'altra riba, el mateix camí de sorra, els mateixos cirerers, els mateixos aurons i, més lluny encara, per sobre del riu, un carrer, altres cases —la ciutat. Finalment, tancant l'horitzó, uns turons onejants.

Va tornar a entrar al santuari de l'arbre. La japonesa l'esperava.

—My name Sayoko —va dir.

La Rose va assentir.

—Rose san go for a stroll? —va preguntar la Sayoko.

I tot seguit, amb un accent insòlit, una mica ruboritzada:

—Passeig?

Un cop més, els finals de frase amb el ressò d'una nota trencada, les papelles nacrades com una petxina.

La Rose va dubtar.

—The driver outside —va dir la Sayoko—. Wait for you.

—Oh —va dir la Rose—, all right.

Va notar una sotragada i l'arbre, darrere de la Sayoko, la va tornar a cridar, estrany i seductor.

—I forgot something —va dir la Rose, i va desaparèixer.

Al bany, es va trobar de cara a la peònia blanca, amb els pètals lacats de sang, amb la corol·la de neu. Hyoten, va murmurar. Es va quedar allà un instant i, després, agafant el barret de roba, va sortir de la capella de silenci i d'aigua i va anar cap al rebedor. A la llum del dia, les flors de magnòlia es vinclaven com papallones —com ho fan, això?, es va preguntar enrabiada. Davant de la casa, el xofer del dia abans, amb trajo negre i gorra blanca, es va inclinar quan ella va aparèixer. Li va aguantar la porta amb deferència, la va tornar a tancar amb suavitat. La Rose va observar pel retrovisor l'esclatxa dels seus ulls, traços fins de tinta negra bategant sense desvelar l'iris, i, curiosament, aquest abisme de la mirada li va agradar. Aviat ell li va somriure d'una manera infantil que li va il·luminar el rostre de cera.

Van travessar un pont i, a l'altra riba, es van dirigir cap a la carena. Descobria la ciutat entre un caos d'asfalt, fils elèctrics i rètols de neó; de tant en tant la silueta d'un temple es perdia entre aquella marea de lletjor. Els turons s'acostaven, el barri es tornava residencial i, finalment, van anar a parar a un canal vorejat de cirerers. Van baixar

del cotxe al capdavall d'un carrer amb paradetes a banda i banda per on deambulaven turistes. A dalt de la pujada van passar un portal de fusta —Silver Pavilion, va dir el xofer. La va colpir la seva presència evanescent, com si s'absentés d'ell mateix, entregat a ella, per satisfer-la i prou. Ella li va somriure, ell va fer un lleu moviment amb el cap.

Llavors va aparèixer un món antic de construccions de fusta amb teulades de teules grises. Al davant hi havia uns pins estranys en uns requadres de molsa; camins de pedra que es movien entre senderols de sorra grisa; amb un rascllet hi havien marcat línies paral·leles i hi havien aplegat unes quantes azalees. Van passar la porta que duia als jardins principals. A la dreta, a la vora d'un estany, gràcies als faldons corbats de les teulades, el vell pavelló alçava el vol, i la Rose va tenir l'angoixosa impressió que respirava, que una vida orgànica s'arrecerava entre aquells envans i aquelles galeries intemporals, entre les obertures de paper blanc que projectaven a l'aigua llargs reflexos lletosos. Al davant s'alçava un gran monticle de sorra amb el cim escapat, i a l'esquerra començava una gran extensió de la mateixa sorra, ratllada de solcs paral·lels i encorbada a l'extrem, onejant a la riba. Si miraves el conjunt, es veia primer aquest onatge mineral, després el simulacre de muntanya amb el cim aplanat, el pavelló de teulades alades; més enllà dels estanys amb aigua de mercuri, uns pins retallats de la manera com s'enlairen els ocells, algunes azalees més; pertot arreu, cenyides d'una molsa rasa i lluminosa, ancorades als marges, pedres seculars. A l'últim, els jardins avançaven fins a una esplanada on s'amuntegaven els visitants. Entre la Rose i la gentada, a través d'allaus

de fulles dentades, regalimaven aurons escalonats per tot el flanc de la pujada.

Estava com estabornida de tanta bellesa, tanta mineralitat i tant de bosc; tot li era ensopit, tot li era intens; això no ho puc tornar a viure, es va dir amb una barreja de cansament i basarda. I després, tot seguit: Hi ha alguna cosa, aquí. El cor li va començar a bategar, va buscar amb la mirada un lloc per seure. «Com a la infantesa». Es va arambar a la galeria de fusta de l'edifici principal; va fixar la mirada en una azalea; la basarda i la joia instil·lades de pètals malva es van fondre en una emoció nova i li va semblar que era al bell mig d'un santuari d'aigua pura i gelada.

Van seguir el camí per als visitants, es van aturar un instant en el pontet de fusta que encavalcava les aigües grises i duia fins als aurons i la part alta del jardí. Tot al voltant dels estanys hi havia més pins grans i singulars. La Rose va alçar els ulls i va rebre el llamp ramificat de les agulles enmig del cel; els troncs foscos projectaven la força de la terra en aquells llampecs vegetals; era com si la xuclés un torrent de núvols i molsa. El xofer caminava a pas mesurat, es girava de tant en tant, l'esperava sense impaciència, reprenia el pas quan ella li feia un senyal. Aquell caminar tranquil calmava la Rose, donava al món un gra de realitat que la força del jardí dissolia en els arbres. Ara, el sender vorejat de grans bambús verds donava a una escala de pedra; per la banda hauria pogut tocar amb el dit la molsa de vellut on arrelaven els aurons. Esglaó rere esglaó, les branques recomponien un quadre de perfecció, i aquesta coreografia visual li arribava al cor però també la irritava

—aquesta irritació, però, va comprendre estranyada, li provava. Finalment, van anar a parar a la petita esplanada; a sota, el pavelló, les construccions de fusta, les teulades de teules grises, la sorra esculpida; més enllà, Kyoto, i, més enllà encara, altres carenes. We are East, va dir el xofer i, assenyalant l'horitzó: West mountains.

Observava la magnitud de la ciutat. Tot, allà, depenia de la presència de les muntanyes, que, a l'est, al nord i a l'oest, l'envoltaven en angle recte. De fet, eren turons grans, amb els contorns que oferien a la vista una sensació d'altitud. Verds i blaus en la llum del matí, s'escolaven cap a la ciutat amb els seus vessants plans i arbrats. Davant d'ella, més enllà d'una petita extensió de verdor, la ciutat semblava lletja, coberta de formigó. La mirada de la Rose va tornar cap a baix, als jardins, la precisió dels quals la va impressionar —aquella evidència diamantina, aquella puresa aguditzada pel dolor, aquella manera que tenien de ressuscitar les sensacions de la infantesa. Com en els somnis del passat, lluitava dins una aigua negra i gelada, però a plena llum del dia, entre una profusió d'arbres, entre els pètals tacats de sang d'una peònia blanca. Es va recolzar a la barana de bambú, va escrutar el turó proper buscant-hi alguna cosa. La dona recolzada al seu costat va somriure.

—Que és francesa? —va preguntar amb accent anglès.

La Rose es va girar cap a ella, li va veure la cara arrugada, els cabells grisos, la jaqueta elegant.

Sense esperar resposta, la dona va continuar.

—Meravellós, eh que sí?

La Rose va assentir.

—És el resultat de segles de devoció i abnegació.

L'anglesa va riure de les seves pròpies paraules.

—Tant de patiment per un únic jardí —va dir en el to lleuger de la frivolitat.

Però mirava la Rose intensament.

—Al capdavant —va dir, mentre la Rose continuava en silenci—, potser prefereix els jardins anglesos.

Va tornar a riure, va acariciar la barana sense parar-hi atenció.

—No —va dir la Rose—, però aquest lloc em deixa trasbalsada.

Li van venir ganes de parlar de l'aigua gelada, va dubtar, hi va renunciar.

—Vaig arribar ahir a la nit —va dir finalment.

—És el primer cop que visita Kyoto?

—És el primer cop que visito el Japó.

—El Japó és un país on es pateix molt, però no hi para atenció ningú —va dir l'anglesa—. Com a recompensa per aquesta indiferència davant la desgràcia, es fan aquests jardins on els déus venen a prendre el te.

A la Rose no li va fer gràcia.

—No ho crec —va dir—, no hi ha res que pugui recompensar el patiment.

—Vol dir? —va preguntar l'anglesa.

—La vida fa mal —va dir la Rose—. D'això no se'n pot esperar cap benefici.

L'anglesa va girar el cap i es va sumir en la contemplació del pavelló.

—Si no estem preparats per patir —va dir—, no estem preparats per viure.

Es va apartar de la barana, va somriure a la Rose.

—Que tingui una bona estada —va dir.

La Rose es va tombar cap al xofer. L'home seguia amb la mirada l'anglesa, la silueta de la qual desapareixia sota el brancam dels aurons, amb una expressió d'animadversió i de por alhora. La Rose va enfil·lar la baixada. En trepitjar l'últim esglaó de l'escala de pedra negra que duia a l'estany davant del pavelló, es va aturar, aclaparada pel pensament que no l'esperava ningú enlloc. Havia vingut per llegir el testament d'un pare que no havia conegut; tota la seva vida consistia en aquella successió de fantasmes que governaven els seus passos i no li donaven res a canvi; sempre es dirigia cap al buit i l'aigua gelada. Va recordar una tarda al jardí de la seva àvia, la blancor dels lilàs, les herbetes als límits de la finca. Les paraules de l'anglesa li van venir a la memòria i, al mateix temps, un sentiment de revolta. Mai més, va dir en veu alta. Llavors va contemplar l'aigua grisa, el pavelló, la sorra esculpida, els aurons, el gran perímetre d'infantesa i d'eternitat del jardí, i la va envair una tristesa amb la qual es barrejaven esclats d'una felicitat pura.